

תפילות ראש השנה

איך נתכונן לתפילת הימים הנוראים?

מעבר לשופר והמזמור שקוראים ערב ובוקר, מה נוכל לעשות כדי שלא נרגיש שבית הכנסת הפך בראש השנה לבית אופרה או מתנ"ס ל'שירה בציבור'? מטרת הקובץ הזה איננה להחזיר בתשובה, אלא לשנות את הרגשת העומד בבית הכנסת מול ספר עבה מלא וגדוש פרקים שלמים שקשה להתחבר אליהם. מי מבין את התפתלות הקליר בנסיונו הנואש גם לחרוז, גם לאגן את משקל השירה, גם לצקת תוכן מקורי - בשפת עֶבֶר - לבקשת סליחה ולהמליך את רבון העולם?

משימתנו הראשונה איפוא היא שנבין קצת את מוצא פינו, גם כי ברור שלא נוכל לעמוד בקצב החזן והקהל אשר יקראו או ישירו קטעים במהירות שאיננה מאפשרת לנו לחשוב על התוכן. לאותו חזן יש תפקיד נוסף: להביע את תפילתנו-תפילתו בצורה המתקבלת בשמים. לא כצפוף הזרזר שאין איש יודע אם יש לו פירוש בכלל, אלא כמשפטים בנויים בדקדוק שאנחנו מבינים. ואם הוא אינו מבין את אשר הוא קורא, אז לפחות ננסה לעזור לו לקרוא ולחבר את הדברים **כאילו** הוא קורא יפה, ולפחות הקהל יתחבר בזה לתפילתו.

לכן מוגש בזה אוסף תפילות המיוחדות לימים הנוראים, ערוכות על הדף להקל על הקריאה וההבנה. תפילות ופיוטים שקוראים רק פעם אחת בשנה בדרך כלל הושמטו, ולכן נשארו עם החשובות יותר: העמידה, פיוטים שחוזרים לפחות פעמיים בראש השנה וכד'. לא אנסה להסביר את המילים או 'לתרגם' לעברית קלה בת ימינו, כי הרוצה להעמיק יכול לפנות למחזורים שעוסקים בכך, החל מן הכרכים המכובדים של **גולדשמידט**, **וינגרטן**, **בירנבוים** [אנגלית] ואחרים, וכלה ב**רינת ישראל** השווה לכל נפש. הקפדנו לצמצם את הקובץ כאשר תפילות 'כל השנה' כבר טופלו בספרים אחרים, ובפרט בסידורי 'ושננתם'.

פיוטים רבים נכתבו על ידי חזנים שחשבו על דרך שהקהל יקשיב לקולם העֶרֶב. ובקהלות קבעו שיש לפתוח את ארון הקודש, ובכך למשוך תשומת לב לפיוט מסוים. כאשר היה מנהג לעמוד בשעת פתיחת ההיכל, הדבר נֶשְׂרַת אותם, ונוצר רושם שהפיוט שלהם חשוב יותר מאחרים, גם כאשר רבים לא הבינו את הפיוט, וודאי לא ידעו מה מיוחד בו: אולי רק המנגינה. פיוטים רבים השתבשו במשך השנים, עד כדי קושי של ממש להבין מה הקשר בין משפט אחד ובין חברו שקדם לו.

חוברת זו נועדה לסייע למתפלל, ולאחרונה הכנו גם חוברת ליום כפור ועוד. [קישור לחוברות מעדכנות בעמוד ב']

בסוף הקובץ תמצאו קובץ 'בנעימה קדושה' להבנת התפילות, וכן יש בו מעט עצות לחזן למען ציבור השומעים, שיוכלו גם הם להבין את התפילה. ולמי שמצאו חן בעיניו העריכה וההערות, כדאי להעזר גם כל השנה בסידורי 'ושננתם'.

אליהוא שנון, קב' סעד, fpzevo@gmail.com - אלול תשע"ט

הקדמה.....	א.
עמידה: ערבית, שחרית ומנחה.....	ג.
הוספות לשחרית.....	י.
מוזמור לפני התקיעות.....	יא.
מוסף:	
תפלה לחזן.....	יא.
עמידה.....	יב.
פיוטים.....	כג.
בנימה קדושה.....	כט.

עמידה לראש השנה

לערבית, לשחרית ולמנחה

אֲדֹנֵי שְׁפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יִגִּיד תְּהִלָּתְךָ.

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ,
אֱלֹהֵי אַבְרָהָם, אֱלֹהֵי יִצְחָק, וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב.
הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא, אֵל עֲלִיּוֹן,
גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים, וְקוֹנֵה הַכֹּל, וְזוֹכֵר חֲסָדֵי אֲבוֹת,
וּמְבִיא גּוֹאֵל לְבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה.

זְכַרְנוּ לְחַיִּים, מֶלֶךְ חַפֵּץ בַּחַיִּים,
וְכַתְּבֵנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים, לְמַעַן אֱלֹהִים חַיִּים.

מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמַגֵּן. בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ, מַגֵּן אַבְרָהָם.

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם, אֲדֹנֵי, מַחֲיָה מֵתִים אַתָּה,
רַב לְהוֹשִׁיעַ מוֹרִיד הַטֵּל,
מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד, מַחֲיָה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים,
סוֹמֵךְ נוֹפְלִים, וְרוֹפֵא חוֹלִים, וּמַתִּיר אֲסוּרִים,
וּמַקְיֵם אֲמוּנָתוֹ לִישְׁנֵי עֶפְרָיִם,
מִי כְמוֹךָ בְּעַל גִּבּוֹרוֹת? =
וּמִי דוֹמֶה לָךְ, מֶלֶךְ מֵמִית וּמַחְיָה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה?

מִי כְמוֹךָ, אֵב הֶרְחָמִים? זוֹכֵר יְצוּרֵי לְחַיִּים בְּרַחֲמִים.

וְנֶאֱמַן אַתָּה לְהַחְיֹת מֵתִים. בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ, מַחֲיָה הַמֵּתִים.

• הסימן שוויון [=] משמש להדגיש שיש הקבלה, והיא נמצאת בתפילות בשורות שלמות שמקבילות לשורה השלמה שאחריה, או שבאמצע שורה ששני חצייה מקבילים זה לזה. לא סומנו ההקבלות בפסוקי המקרא.

• גרסה מעודכנת של הקובץ הזה נמצאת במרשתת באתר המחבר:
<http://www1.saad.org.il/eliu/tefillah/tefillah.html>

באתר נמצאים קבצים אחרים הקשורים לתפלות כל השנה, כגון עזרים לחזן ולכהנים, הלל, הושענות, וידוי מעשרות, אקדמות, ברכת המזון מוגדלת, סיום מסכת ועוד.

קדושה לשחרית:

חזן: נִקְדַּשׁ אֶת־שִׁמְךָ בְּעוֹלָם, כְּשֵׁם שִׁמְךָ יְשִׁים אוֹתוֹ בְּשֵׁמי מְרוֹם,
כְּכַתוּב עַל־יַד נְבִיאָךְ: וְקָרָא זֶה אֶל־זֶה וְאָמַר –

חזן וקהל: קְדוֹשׁ | קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ יְהוָה צְבָאוֹת מְלֹא כְּל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ.

חזן: אַז בְּקוֹל רַעַשׁ – גְּדוֹל, אֲדִיר וְחֹזֶק – מְשִׁמְעִים קוֹל,

מִתְנַשְּׂאִים לַעֲמֹת שָׁרָפִים, לַעֲמֹתָם "בְּרוּךְ" יֹאמְרוּ:

חזן וקהל: בְּרוּךְ כְּבוֹד־יְהוָה מִמְּקוֹמוֹ.

חזן: מִמְּקוֹמְךָ, מִלְּכָנּוּ, תּוֹפִיעַ, וְתִמְלֹךְ עָלֵינוּ, כִּי מַחֲכִים אֲנַחְנוּ לָךְ.

מִתִּי תִמְלֹךְ בְּצִיּוֹן, בְּקִרְוֹב בְּיָמֵינוּ, לַעֲוֹלָם וְעַד תִּשְׁכַּן.

תִּתְגַּדֵּל וְתִתְקַדַּשׁ בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלַיִם עִירְךָ, לְדוֹר וָדוֹר וּלְנֶצַח נִצְחִים.

וְעֵינֵינוּ תִרְאֶינָה מְלֻכּוֹתְךָ, כְּדָבָר הָאָמּוֹר בְּשִׁירֵי עֶזְרָא,

עַל יְדֵי דָוִד מְשִׁיחַ צִדְקָךְ.

חזן וקהל: יִמְלֹךְ יְהוָה | לַעֲוֹלָם אֱלֹהֶיךָ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּ־יָהּ.

חזן: לְדוֹר וָדוֹר נִגִּיד גְּדֻלָּךְ, וּלְנֶצַח נִצְחִים קְדֻשַׁתְךָ נִקְדִּישׁ,

וְשִׁבְחְךָ, אֱלֹהֵינוּ, מִפִּינוּ לֹא יִמוּשׁ לַעֲוֹלָם וְעַד,

כִּי אֵל מְלֹךְ גְּדוֹל וְקְדוֹשׁ אַתָּה.

קדושה למנחה:

חזן: נִקְדַּשׁ אֶת־שִׁמְךָ בְּעוֹלָם, כְּשֵׁם שִׁמְךָ יְשִׁים אוֹתוֹ בְּשֵׁמי מְרוֹם,
כְּכַתוּב עַל־יַד נְבִיאָךְ: וְקָרָא זֶה אֶל־זֶה וְאָמַר –

חזן וקהל: קְדוֹשׁ | קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ יְהוָה צְבָאוֹת מְלֹא כְּל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ.

חזן: לַעֲמֹתָם "בְּרוּךְ" יֹאמְרוּ:

חזן וקהל: בְּרוּךְ כְּבוֹד־יְהוָה מִמְּקוֹמוֹ.

חזן: וּבְדַבְרֵי קְדֻשַׁתְךָ כְּתוּב לֵאמֹר:

חזן וקהל: יִמְלֹךְ יְהוָה | לַעֲוֹלָם אֱלֹהֶיךָ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּ־יָהּ.

חזן: לְדוֹר וָדוֹר נִגִּיד גְּדֻלָּךְ, וּלְנֶצַח נִצְחִים קְדֻשַׁתְךָ נִקְדִּישׁ,

וְשִׁבְחְךָ, אֱלֹהֵינוּ, מִפִּינוּ לֹא יִמוּשׁ לַעֲוֹלָם וְעַד,

כִּי אֵל מְלֹךְ גְּדוֹל וְקְדוֹשׁ אַתָּה.

אתָה קְדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קְדוֹשׁ וְקְדוּשִׁים בְּכָל־יוֹם יְהִלְלוּךָ סְלָה.

ובכן, תֵּן פָּחַדְךָ, יְיָ אֱלֹהֵינוּ, עַל־כָּל־מַעֲשֶׂיךָ,

וְאִי־מִתְךָ עַל־כָּל־מַה שֶּׁבָּרָאתָ.

וְיִירָאוּךָ כָּל־הַמַּעֲשִׂים, וְיִשְׁתַּחֲווּ לִפְנֶיךָ כָּל־הַבְּרוּאִים,

וְיַעֲשׂוּ כָל־מַה שֶׁאָגַדְתָּ אֶחָת לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בְּלִבְּךָ שָׁלֵם.

כְּמוֹ שֶׁיְדַעְנוּ, יְיָ אֱלֹהֵינוּ, שֶׁהַשְׁלֹטוֹן לִפְנֶיךָ, עַז בְּיָדְךָ וּגְבוּרָה בְּיָמֶיךָ,

וְשִׁמְךָ נוֹרָא עַל־כָּל־מַה שֶּׁבָּרָאתָ.

ובכן, תֵּן כְּבוֹד, יְיָ, לַעֲמֹךְ, תְּהִלָּה לִירְאֶיךָ, וְתִקְוָה לְדוֹרְשֶׁיךָ,

וּפִתְחוּן־פֶּה לַמִּיחִלִּים לָךְ, שִׁמְחָה לְאַרְצְךָ וְשִׁשׂוֹן לְעִירְךָ,

וְצִמְיַחַת קֶרֶן לְדוֹד עַבְדְּךָ, וְעֲרִיכְתָּ־נָר לְבֶן־יִשִּׁי מְשִׁיחְךָ –

בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ.

ובכן, צְדִיקִים יִרְאוּ וְיִשְׂמְחוּ, וְיִשְׂרָאֵל יַעֲלוּ, וְחַסִּידִים בְּרָנָה יִגִּילוּ,

וְעוֹלָתְךָ תִּקְפֹּץ־פִּיהָ, וְכָל־הַרְשָׁעָה כָּלָה כַּעֲשׂוֹן תִּכְלָה,

כִּי תַעֲבִיר מִמְּשָׁלַת זָדוֹן מִן־הָאָרֶץ.

וְתִמְלֹךְ אַתָּה, יְיָ, לְבָדְךָ עַל־כָּל־מַעֲשֶׂיךָ – בְּהַר צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדְךָ,

וּבִירוּשָׁלַיִם עִיר קְדֻשָּׁךְ. כְּכַתוּב בְּדַבְרֵי קְדֻשָּׁךְ:

יִמְלֹךְ יְהוָה | לַעֲוֹלָם אֱלֹהֶיךָ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּ־יָהּ.

קְדוֹשׁ אַתָּה וְנוֹרָא שִׁמְךָ, וְאִין אֱלֹהִים מִבְּלַעְדֶּיךָ. כְּכַתוּב:

וַיִּגְבֶּה יְהוָה צְבָאוֹת בְּמִשְׁפָּט וְהָאֵל הַקְּדוֹשׁ נִקְדַּשׁ בְּצִדְקָה.

בְּרוּךְ אַתָּה, יְיָ, הַמְּלֹךְ הַקְּדוֹשׁ.

אתָה בִּחְרָתְנוּ מִכָּל־הָעַמִּים, אֶהְבֵּת אוֹתָנוּ וְרָצִיתָ בָּנוּ,

וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל־הַלְשׁוֹנוֹת, וְקִדְּשָׁתָנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ,

וְקִרְבַּתָּנוּ מִלְּכָנוּ לַעֲבוֹדָתְךָ, וְשִׁמְךָ הַגְּדוֹל וְהַקְּדוֹשׁ עָלֵינוּ קְרָאתָ.

במוצאי שבת מוסיפים:

וְתוֹדִיעֵנוּ, יְיָ אֱלֹהֵינוּ, אֶת־מִשְׁפָּטֵי צִדְקָךְ, וְתִלְמַדְנוּ לַעֲשׂוֹת חֻקֵּי רְצוֹנְךָ.

וְתִתֵּן־לָנוּ, יְיָ אֱלֹהֵינוּ, מִשְׁפָּטִים יְשָׁרִים וְתוֹרוֹת אֱמֶת, חֻקִּים וּמִצְוֹת טוֹבִים.

וְתִנְחִילָנוּ זְמַנֵּי שְׁשׁוֹן וּמוֹעֲדֵי־קְדֻשָּׁה וְחֻגֵי נְדָבָה.

וְתוֹרִישֵׁנוּ קְדֻשַׁת שַׁבָּת וְכְבוֹד מוֹעֵד וְחֻגֵיגַת הַרְגָּל,

וְתַבְדֵּל, יְיָ אֱלֹהֵינוּ, בֵּין קָדֵשׁ לְחָל, בֵּין אֹר לְחֹשֶׁךְ,

בֵּין יִשְׂרָאֵל לַעַמִּים, בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לַשֵּׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה.

בֵּין קְדֻשַׁת שַׁבָּת לְקְדֻשַׁת יוֹם־טוֹב הַבְּדִלָּה,

וְאֶת־יוֹם הַשְּׁבִיעִי מִשְׁשַׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה קְדֻשָּׁת:

הַבְּדִלָּה וְקְדֻשַׁת אֶת־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּקְדֻשַׁתְךָ.

וַתֵּתֶן-לָנוּ, יְיָ אֱלֹהֵינוּ, בְּאַהֲבָה
אֶת- (בשבת: יום השבת הזה וְאֵת-) יום הַזְכָּרוֹן הַזֶּה, יום (בשבת: זְכוּרוֹן) תְּרוּעָה
מִקְרָא-קֹדֶשׁ¹, זָכַר לִיצִיאַת מִצְרַיִם.

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ,
יַעֲלֶה וַיָּבֹא, וַיְגִיעַ, וַיֵּרָא, וַיִּרְצֶה, וַיִּשְׁמַע, וַיִּפְקֹד, וַיִּזְכֹּר זְכוּרֹנוּ,
וּפְקֻדֹנוּ, וְזָכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ, וְזָכְרוֹן מִשִּׁיחַ בֶּן-דָּוִד עֲבָדְךָ,
וְזָכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קֹדֶשְׁךָ, וְזָכְרוֹן כָּל-עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל –
לִפְנֶיךָ,

לְפָלִיטָה, לְטוֹבָה, לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים, לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם
בְּיוֹם הַזְכָּרוֹן הַזֶּה

זְכָרְנוּ, יְיָ אֱלֹהֵינוּ, בּוֹ – לְטוֹבָה,
וּפְקֻדָּנוּ בּוֹ – לְבִרְכָּה, וְהוֹשִׁיעֵנוּ בּוֹ – לְחַיִּים,
וּבְדָבָר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים, חוּס וְחַנּוּן, וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ,
כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ, כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנוּן וְרַחוּם אַתָּה.

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, מְלוֹךְ עַל-כָּל-הָעוֹלָם כֻּלּוֹ בְּכַבֹּדְךָ, =
וְהַנִּשָּׂא עַל-כָּל-הָאָרֶץ בִּיקְרָךְ, =
וְהוֹפֵעַ בְּהֶדֶר-גָּאוֹן-עֶזְךָ עַל-כָּל יוֹשְׁבֵי תֵבֶל-אֶרֶץךָ,
וַיַּדַּע כָּל-פֶּעוּל, כִּי אַתָּה פֹּעֵלְתוֹ, = וַיִּבֶין כָּל-יִצְוֹר², כִּי אַתָּה יִצְרָתוֹ,
וַיֹּאמֶר כָּל אִשָּׁר נִשְׁמָה בְּאִפּוֹ:
”יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מֶלֶךְ”, וּמְלִכּוֹתוֹ בְּכָל מְשָׁלָה.

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, (בשבת: רִצָּה בְּמִנוּחָתָנוּ)

קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וַתֵּן חֵלְקֵנוּ בְּתוֹרָתְךָ,

שֶׁבַענוּ מִטוֹבְךָ, וְשִׁמְחָנוּ בִּישׁוּעָתְךָ,

(בשבת: וְהַנְחִילָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבִרְצוֹן שַׁבַּת קֹדֶשְׁךָ,

וַיְנַחֲנוּ בֵּהּ יִשְׂרָאֵל מִקְדָּשֵׁי שְׁמֶךָ). וְטִהַר לְבָנוּ לַעֲבֹדְךָ בְּאַמֶּת,

כִּי אַתָּה אֱלֹהִים אֱמֶת, וּדְבַרְךָ אֱמֶת וְקִיָּם לָעַד.

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ, מֶלֶךְ עַל-כָּל-הָאָרֶץ,

מִקְדָּשׁ (בשבת: הַשַּׁבָּת וְיִשְׂרָאֵל וְיוֹם הַזְכָּרוֹן).

רִצָּה, יְיָ אֱלֹהֵינוּ, בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבְתַפְלָתָם,
וְהָשִׁב אֶת-הָעֲבוּדָה לְדָבִיר בֵּיתְךָ,
וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתַפְלָתָם בְּאַהֲבָה תִקְבַּל בִּרְצוֹן,
וְתִהְיֶה לְרִצּוֹן תָּמִיד עֲבוּדַת יִשְׂרָאֵל עִמָּךְ.
וְתַחֲזִינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים.
בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ, הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן.

מודים דרבנן:

מודים אֲנַחְנוּ לָךְ, שְׂאתָה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ,

אֱלֹהֵי כָל-בָּשָׂר, יוֹצֵרנוּ, יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית.

בְּרִכּוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקְּדוֹשׁ, עַל שֶׁהַחַיִּיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ.

כֵּן תַּחֲיֶנוּ וְתַקְיֶמְנוּ, וְתִאֶסֶף גְּלוּתֵינוּ לְחִצְרוֹת קֹדֶשְׁךָ,

לְשִׁמּוֹר חֻקֶּיךָ וּלְעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ, וּלְעַבְדְּךָ בְּלִבְבִּי שְׁלֵם, עַל שֶׁאַנְחָנוּ מוֹדִים לָךְ.

בְּרוּךְ אַתָּה הַמְּהַדָּאוֹת.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ, שְׂאתָה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד,
צוּר חַיִּינוּ, מִגֵּן יִשְׁעָנוּ אַתָּה הוּא.

לְדוֹר וָדוֹר נִוְדָה לָךְ וְנִסְפָּר תְּהִלָּתְךָ –

עַל-חַיִּינוּ הַמְּסוּרִים בִּידְךָ, וְעַל-נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ,

וְעַל-נִסִּיךָ שֶׁבְּכָל-יוֹם עִמָּנוּ, וְעַל-נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל-עֵת –

עָרַב וּבָקַר וְצִהָרִים.

הַטוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ, וְהִמְרַחֵם כִּי לֹא תָמוּ חַסְדֶּיךָ,

מֵעוֹלָם קִיַּיְנוּ לָךְ.

וְעַל-כָּל־מִשְׁכָּל יִתְבָּרַךְ וַיִּתְרוֹמֵם שְׁמֶךָ, מְלָכְנוּ, תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד.

וְכַתֵּב לְחַיִּים טוֹבִים כָּל-בְּנֵי בְרִיתְךָ.

וְכָל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶלָה,

וַיְהִלְלוּ אֶת-שְׁמֶךָ בְּאַמֶּת, הָאֵל יִשׁוּעָתָנוּ וְעֲזָרָתָנוּ סֶלָה.

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ, הַטוֹב שְׁמֶךָ וְלֶךְ נִגָּה לְהוֹדוֹת.

1. יש אומרים בשבת: בְּאַהֲבָה מִקְרָא-קֹדֶשׁ.

2. נ"א יָצוֹר

כאשר הכהנים עולים לדוכן, החזן קורא: כִּהְנִים!
 כהנים: בְּרוּךְ אַתָּה, יְיָ אֱלֹהֵינוּ, מֶלֶךְ הָעוֹלָם,
 אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּקִדְּשָׁתוֹ שֶׁל אֶהְרֹן,
 וְצִוָּנוּ לְבָרֵךְ אֶת-עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה.
 יְבָרְכֵךָ יְהוָה וְיִשְׁמְרֵךָ.
 יָאֵר יְהוָה | פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחַנֶּךָ.
 יֵשָׁא יְהוָה | פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיִשְׁם לָךְ שְׁלוֹם.

כאשר אין הכהנים עולים לדוכן בשחרית אומר החזן:
 אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, בְּרַכְּנוּ בְּבִרְכַּהּ הַמְּשַׁלֶּשֶׁת –
 בְּתוֹרַה הַכְּתוּבָה עַל-יְדֵי-מֹשֶׁה עַבְדְּךָ –
 הָאֲמוּרָה מִפִּי אֶהְרֹן וּבְנָיו כִּהְנִים, עִם קְדוּשָׁךְ, כְּאֲמֹר:
 יְבָרְכֵךָ יְהוָה וְיִשְׁמְרֵךָ.
 יָאֵר יְהוָה | פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחַנֶּךָ.
 יֵשָׁא יְהוָה | פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיִשְׁם לָךְ שְׁלוֹם.

בשחרית ובשבת במנחה:

שִׁים שְׁלוֹם, טוֹבָה וּבִרְכָּה, חֵן וְחֶסֶד וְרַחֲמִים
 עָלֵינוּ וְעַל-כָּל-יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ.
 בְּרַכְּנוּ, אֲבִינוּ, כָּלֵנוּ כְּאַחַד בְּאוֹר פָּנֶיךָ,
 כִּי בְּאוֹר פָּנֶיךָ נִתַּתְּ לָנוּ, יְיָ אֱלֹהֵינוּ,
 תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת-חֶסֶד, וְצִדְקָה וּבִרְכָּה
 וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשְׁלוֹם,
 וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת-עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל-עֵת וּבְכָל-שָׁעָה בְּשְׁלוֹמְךָ.

בספר חיים, ברכה, ושלום, ופרנסה טובה נזכר.
 ונכתב לפניה אָנַחְנוּ וְכָל-עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשְׁלוֹם.
 בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ, הַמְּבָרֵךְ אֶת-עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּשְׁלוֹם.

אֱלֹהֵי, נִצֹּר לְשׁוֹנֵי מִרְעַ, וּשְׁפָתֵי מַדְבַּר מְרֻמָּה.
 וְלִמְקַלְלֵי נִפְשֵׁי תַדִּים, וְנִפְשֵׁי כַּעֲפָר לְכָל תַּהֲיָה.
 פֶּתַח לְבִי בְּתוֹרָתְךָ, וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדֹּף נִפְשִׁי.
 וְכָל-הַחוֹשְׁבִּים עָלַי רָעָה – מִהֲרֵה הִפֵּר עֲצָתָם וְקַלְקַל מַחֲשַׁבְתָּם.
 עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ, עֲשֵׂה לְמַעַן יִמְיָנְךָ,
 עֲשֵׂה לְמַעַן קִדְּשָׁתְךָ, עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתְךָ.

לְמַעַן יַחְלִצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וְעֲנֵנִי.
 יִהְיוּ לְרִצּוֹן | אֲמַר־פִּי וְהִגִּיוֹן לְבִי לְפָנֶיךָ יְהוָה צוּרִי וְגֹאֲלִי.
 עֲשֵׂה שְׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו, הוּא יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל-כָּל-יִשְׂרָאֵל,
 וְאָמְרוּ אָמֵן.

יְהִי רִצּוֹן לְפָנֶיךָ, יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ,
 שִׁיבֶנָּה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ, וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתְךָ.
 וְשֵׁם נַעֲבֹדְךָ בִּירְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קְדֻמוֹנוֹת.
 וְעֲרַבְהָ לִיהוָה מִנַּחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קְדֻמְנִית.

קדוש שלם

יִתְגַּדֵּל וְיִתְקַדֵּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא בְּעָלְמָא דִּי-כְרָא כְרַעוּתָהּ,
 וְיִמְלִיךְ מַלְכוּתָהּ בְּחַיִּיכוֹן וּבְיָמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל-בֵּית יִשְׂרָאֵל,
 בְּעָגְלָא וּבְזִמְן קָרִיב. וְאָמְרוּ אָמֵן.
 יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרֵךְ לְעָלְמָא וְלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא.
 יִתְבָּרֵךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאֵר וְיִתְרוֹמֵם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל
 שְׁמֵהּ דְקֻדְשָׁא בְרִיךְ הוּא
 לְעָלְמָא לְעָלְמָא מְכָל-בְּרַכְתָּא וְשִׁירְתָּא תְּשַׁבַּחְתָּא וְנַחֲמָתָא
 דְאִמְרֵן בְּעָלְמָא. וְאָמְרוּ אָמֵן.
 תִּתְקַבֵּל צְלוֹתָהוֹן וּבְעוּתָהוֹן דְכָל-יִשְׂרָאֵל קֳדָם אֲבוּהוֹן דִּי-בִשְׁמַיָּא.
 וְאָמְרוּ אָמֵן.
 יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן-שְׁמַיָּא וְחַיִּים עָלֵינוּ וְעַל-כָּל-יִשְׂרָאֵל. וְאָמְרוּ אָמֵן.
 עֲשֵׂה שְׁלוֹם [יֵא הַשְׁלוֹם] בְּמִרוֹמָיו, הוּא יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל-כָּל-יִשְׂרָאֵל.
 וְאָמְרוּ אָמֵן.

יש אומרים בליל ראש השנה:
 לְדוֹד מְזֻמּוֹר
 לִיהוָה הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ
 תִּבֹּל וְיִשְׁבִּי בָהּ.
 כִּי-הוּא עַל-יָמִים יֹסְדָהּ
 וְעַל-נְהָרוֹת יְכוֹנְנָהּ.
 מִי-יַעֲלֶה בְהַר-יְהוָה
 וּמִי-יָקוּם בְּמָקוֹם קִדְּשׁוֹ.
 נָקִי כַפִּים וּבֵר-לֵבָב
 אֲשֶׁר | לֹא-נִשָּׂא לְשׁוֹא נִפְשִׁי
 וְלֹא נִשְׁבַּע לְמַרְמָה.
 יֵשָׁא בְרַכָּה מֵאֵת יְהוָה
 וְצִדְקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעוֹ.
 זֶה דּוֹר דְרָשִׁיו מִבְּקָשֵׁי פָנֶיךָ יַעֲקֹב סִלָּה.

שָׂאוּ שְׁעָרִים | רָאשֵׁיכֶם וְהִנָּשְׂאוּ פִתְחֵי עוֹלָם וַיָּבֹאוּ מֶלֶךְ הַכְּבוֹד.
 מִי זֶה מֶלֶךְ הַכְּבוֹד יְהוָה עֶזְרוֹ וְגִבּוֹר יְהוָה גִּבּוֹר מִלְחָמָה.
 שָׂאוּ שְׁעָרִים | רָאשֵׁיכֶם וּשְׂאוּ פִתְחֵי עוֹלָם וַיָּבֹאוּ מֶלֶךְ הַכְּבוֹד.
 מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכְּבוֹד יְהוָה צְבָאוֹת הוּא מֶלֶךְ הַכְּבוֹד סֶלָה.

שחרית לראש השנה

יש מוסיפים אחרי פסוקי דזמרא:

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת מִמַּעַמְקִים קָרָאתִיךָ יְהוָה.
 אֲדֹנָי שְׁמֶעָה בְּקוֹלִי תְהִינָה אֲזִנֶּיךָ קִשְׁבוֹת לְקוֹל תַּחֲנוּנֵי.
 אִם-עֲוֹנוֹת תִּשְׁמְרֵנִי אֲדֹנָי מִי יַעֲמֵד?
 כִּי-עֲמַךְ הַסְּלִיחָה לְמַעַן תִּזְכָּר:
 קִנִּיתִי יְהוָה קִוְיָה נִפְשִׁי וְלִדְבָרוֹ הוֹחֵלְתִּי.
 נִפְשִׁי לֹאדֹנָי מִשְׁמְרִים לְבָקָר שְׁמֵרִים לְבָקָר.
 יַחַל יִשְׂרָאֵל אֶל-יְהוָה כִּי-עַם-יְהוָה הַחֲסֵד וְהַרְבֵּה עִמּוֹ פְדוּת.
 וְהוּא יַפְדֶּה אֶת-יִשְׂרָאֵל מִכָּל עֲוֹנוֹתָיו.

אחרי ברכת 'וצור אור', מוסיפים כאשר אומרים פיוטי היוצר.
 אור עולם באוצר חיים, אורות מאפל אמר ויהי.

בחזרת הש"ץ פותחים את הפיוטים :
 מסוד חכמים ונבונים = ומלמד דעת מבינים –
 אפתחה-פי בתפלה ובתחנונים
 לחלות ולחנן פני (מלך מלכי המלכים ו) אדוני האדונים.

הפיוט הזה נהוג לקרוא בשני הימים וביו"כ:

אתה הוא אלהינו בשמים ובארץ.
 גבור ונערץ = דגול מרבכה.
 הוא שח ויהי = וצוה ונבראו.
 זכרו לנצח = חי עולמים.
 טהור עינים יושב סתר.
 כתרו ישועה = לבושו צדקה.
 מעטהו קנאה = נאפד נקמה.
 סתרו יושר = עצתו אמונה.

פעלתו אמת = צדיק וישר.
 קרוב לקוראיו באמת, רם ומתנשא,
 שוכן שחקים, תולה-ארץ על-בלימה.
 חי וקים נורא ומרום וקדוש.

לפני התקיעה בשופר, נהוג לקרוא מזמור זה שבע פעמים, והפסוקים שאחריו:

למנצח | לבני-קרח מזמור.

כָּל-הָעַמִּים תִּקְעוּ-כֶּף הָרִיעוּ לָאֱלֹהִים בְּקוֹל רִנָּה.
 כִּי-יְהוָה עֲלִיזוֹן נֹרָא מֶלֶךְ גָּדוֹל עַל-כָּל-הָאָרֶץ.
 יִדְבֵּר עַמִּים תַּחֲתִינוּ וְלֹאֲמִים תַּחַת רִגְלֵינוּ.
 יִבְחַר-לָנוּ אֶת-נִחְלָתָנוּ אֶת-גָּאוֹן יַעֲקֹב אֲשֶׁר-אַהֲב סֶלָה.
 עֲלֵה אֱלֹהִים בְּתִרְעָה יְהוָה בְּקוֹל שׁוֹפָר.
 זָמְרוּ אֱלֹהִים זָמְרוּ זָמְרוּ לְמִלְכָּנוּ זָמְרוּ.
 כִּי מֶלֶךְ כָּל-הָאָרֶץ אֱלֹהִים זָמְרוּ מִשְׁכִּיל.
 מֶלֶךְ אֱלֹהִים עַל-גּוֹיִם אֱלֹהִים יֵשֶׁב | עַל-כִּסֵּא קָדְשׁוֹ.
 נְדִיבֵי עַמִּים | נֶאֱסָפוּ עַם אֱלֹהֵי אֲבֹתָם
 כִּי לָאֱלֹהִים מִגִּיַּי-אָרֶץ מֵאֵד נַעֲלָה.

מִן-הַמֶּצָר קָרָאתִי יְהוָה עֲנֵנִי בְּמִרְחַב יְהוָה.
 קוֹלִי שָׁמַעַתְּ אֶל-תַּעֲלֹם אֲזַנְךָ לְרוֹחִתִּי לְשׁוֹעֲתִי.
 רָאשֵׁי-בָרֶךְ אָמַת וְלַעֲוֹלָם כָּל-מִשְׁפַּט צִדְקָךְ.
 עָרַב עֲבָדֶיךָ לְטוֹב אֶל-יַעֲשֻׁקֵי זָדִים.
 שֵׁשׁ אֲנִכִּי עַל-אֲמַרְתְּךָ כְּמוֹצֵא שֶׁלֶל רָב.
 טוֹב טַעַם וְדַעַת לְמַדְנִי כִּי בְּמִצּוֹתֶיךָ הִאֲמַנְתִּי.
 נִדְבוֹת פִּי רָצָה-נָא יְהוָה וּמִשְׁפָּטֶיךָ לְמַדְנִי.
 הַתּוֹקַע לַבַּד: עֲלֵה אֱלֹהִים בְּתִרְעָה יְהוָה בְּקוֹל שׁוֹפָר.

אחרי התקיעות אומרים:

אֲשֶׁר־יְהוָה יוֹדְעֵי תִרְעָה יְהוָה בְּאוֹר-פָּנֶיךָ יִהְיֶה.
 בְּשִׁמְךָ יִגִּילוֹן כָּל-הַיּוֹם וּבְצִדְקָתְךָ יִרְוֶמוּ.
 כִּי-תִפְאֶרֶת עֲזָמוֹ אֶתָּה וּבְרִצְנֶךָ תִּרְוֶם (כתיב: תרים) קִרְנָנוּ.

לפני מוסף החזן קורא בלחש:

הַנִּנִּי, הַעֲנֵי מִמַּעַשׁ, נִרְעַשׁ וְנִפְחָד מִפְּחַד יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל.
 בָּאתִי לַעֲמֹד וּלְהַתְחַנֵּן לְפָנֶיךָ עַל-עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר שְׁלַחוֹנִי,

ואף-על-פי שאיני כדאי והגון לכך.
 לכן, אבקש ממך, אלהי אברהם, אלהי יצחק ואלהי יעקב,
 יי, יי, אל, רחום וחנון, אלהי ישראל, שדי, אים ונורא –
 יהי-נא מצליח דרכי אשר אנכי הולך,
 ועומד לבקש רחמים עלי ועל-שולחי.
 ונא אל-תפשיעם בחטאתי, ואל-תחיבם בעוונותי, כי חוטא ופושע אני,
 ואל-יכלמו בפשעי, ואל-יבושו בי, ואל-אבוש בם.
 וקבל תפילתי כתפלת זקן ורגיל ופרקו נאה וזקנו מגדל וקולו נעים,
 ומערב בדעת עם הבריות. ותגער בשטן לבל ישטינגי.
 ויהי-נא דלוגנו עליך אהבה, ופשעינו תכסה באהבה.
 וכל-צרות ורעות הפך-נא לנו ולכל-ישראל
 לששון ולשמחה לחיים ולשלום. והאמת והשלום אהבו.
 ואל-יהי שום מכשול בתפילתי.
 ויהי רצון מלפניך, יי, אלהי אברהם, אלהי יצחק, ואלהי יעקב,
 האל הגדול הגבור והנורא, אל עליון, אהיה אשר אהיה –
 שכל-המלאכים שהם פועלי תפלות
 יביאו תפילתי לפני כסא כבודך, ויפיצו אותה לפניך,
 בעבור כל-הצדיקים והחסידים והתמימים והישרים
 ובעבור כבוד שמך הגדול והנורא.
 כי אתה שומע תפלת עמך ישראל ברחמים. ברוך אתה שומע תפלה.

עמידה למוסף ראש השנה

אדני שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך.
 ברוך אתה יי אלהינו ואלהי אבותינו,
 אלהי אברהם, אלהי יצחק, ואלהי יעקב.
 האל הגדול הגבור והנורא, אל עליון,
 גומל חסדים טובים, וקונה הכל, וזוכר חסדי אבות,
 ומביא גואל לבני בניהם למען שמו באהבה.

זכרנו לחיים, מלך חפץ בחיים,
 וכתבנו בספר החיים, למענך אלהים חיים.

מלך עוזר ומושיע ומגן. ברוך אתה יי, מגן אברהם.

אתה גבור לעולם, אדני, מחיה מתים אתה,
 רב להושיע מוריד הטל,
 מכלכל חיים בחסד, מחיה מתים ברחמים רבים,
 סומך נופלים, ורופא חולים, ומתיר אסורים,
 ומקים אמונתו לישגי עפר,
 מי כמוך בעל גבורות? =
 ומי דומה לך, מלך ממית ומחיה ומצמיח ישועה?
 מי כמוך, אב הרחמים? זוכר יצוריו לחיים ברחמים.
 ונאמן אתה להחיות מתים. ברוך אתה יי, מחיה המתים.
 אתה קדוש ושמך קדוש וקדושים בכל-יום יהללוך סלה.

ובכן, תן פחדך, יי אלהינו, על-כל-מעשיך,
 ואימתך על-כל-מה שבראת.
 וייראוך כל-המעשים, וישתחוו לפניך כל-הברואים,
 ויעשו כלם אגדה אחת לעשות רצונך בלבב שלם.
 כמו שידענו, יי אלהינו, שהשלטון לפניך, עז בידך וגבורה בימינך,
 ושמך נורא על-כל-מה שבראת.

ובכן, תן כבוד, יי, לעמך, תהלה ליראיך, ותקנה לדורשיך,
 ופתחון-פה למיחלים לך, שמחה לארצך וששון לעירך,
 וצמיחת קרן לדוד עבדך, ועריכת-נר לבן-ישי משיחך –
 במהרה בימינו.

ובכן, צדיקים יראו וישמחו, וישרים יעלזו, וחסידים ברנה יגילו,
 ועולתה תקפץ-פיה, וכל-הרשעה כלה כעשן תכלה,
 כי תעביר ממשלת זדון מן-הארץ.

ותמלך אתה, יי, לבדך על-כל-מעשיך – בהר ציון משכן כבודך,
 ובירושלים עיר קדשך. כפתוב בדברי קדשך:
 ימלך יהוה | לעולם אלהיך ציון לדר ודר הללויה.

קדוש אתה ונורא שמך, ואין אלוה מבלעדך. ככתוב:
ויגבה יהוה צבאות במשפט והאל הקדוש נקדש בצדקה.
ברוך אתה יי, המלך הקדוש.

אתה בחרתנו מכל-העמים, אהבת אותנו ורצית בנו,
ורוממתנו מכל-הלשונות, וקדשתנו במצותך,
וקרבתנו מלכנו לעבודתך, ושמך הגדול והקדוש עלינו קראת.
ותתן-לנו, יי אלהינו, באהבה (בשבת: שבתות למנוחה),
את- (בשבת: יום השבת הזה ואת-) יום הזכרון הזה, יום (בשבת: זכרון) תרועה
מקרא-קדש³, זכר ליציאת מצרים.

ומפני חטאינו גלינו מארצנו, = ונתרחקנו מעל-אדמתנו.
ואין אנחנו יכולים לעשות חובותינו בבית בחירתך,
בבית הגדול והקדוש, שנקרא שמך עליו,
מפני הירד השלווה⁴ במקדשך.
יהי רצון מלפניך, יי אלהינו ואלהי אבותינו, מלך רחמן,
שתשוב ותרחם עלינו ועל-מקדשך ברחמיך הרבים,
ותבנהו מהרה ותגדל כבודו.
אבינו מלכנו, גלה כבוד-מלכותך עלינו מהרה,
והופע והנשא עלינו לעיני כל-חי,
וקרב פזורינו מבין הגוים = ונפוצותינו פנס מירכתי ארץ.
והביאנו לציון עירך ברנה = ולירושלים בית מקדשך בשמחת עולם.
ושם נעשה לפניך את-קרבנות חובותינו:
תמידים כסדרם ומוספים כהלכתם.
ואת-מוספי (בשבת: יום השבת הזה ו)יום הזכרון הזה
נעשה ונקריב לפניך באהבה כמצות רצונך,
כמו שכתבת עלינו בתורתך על-ידי משה עבדך, מפי כבודך, כאמור:

בשבת:

וביום השבת שני-כבשים בני-שנה תמימים
ושני עזרנים סלת מנחה בלולה בשמן ונסכו.
עלת שבת בשבתו על-עלת התמיד ונספה.
(יש מוסיפים: זה קרבן שבת, וקרבן היום כאמור:)

3. יש אומרים בשבת: באהבה מקרא-קדש.

4. נ"א שנשתלחה

ובחודש השביעי באחד לחודש מקרא-קדש יהיה לכם
כל-מלאכת עבודה לא תעשו
יום תרועה יהיה לכם.

ועשיתם עלה לריח ניחח ליהוה פר בן-בקר אחד איל אחד
כבשים בני-שנה שבעה תמימים.

ומנחתם ונספיהם כמדר:

שלשה עזרנים לפר, ושני עזרנים לאיל, ועשרון לכבש,
ויין כנסכו, ושני שעירים לכפר, ושני תמידים כהלכתם.

ונאמר:

מלבד עלת החודש ומנחתה ועלת התמיד ומנחתה ונספיהם כמשפטם
לריח ניחח אשה ליהוה.

בשבת:

ישמחו במלכותך שומרי שבת וקוראי ענג,
עם מקדשי שביעי, כלם ישבעו ויתענגו מטובך,
והשביעי רצית בו וקדשתו, חמדת ימים אותו קראת, זכר למעשה בראשית.

עלינו לשבח לאדון הכל, = לתת גדלה ליוצר בראשית,
שלא עשנו כגויי הארצות, = ולא שמנו כמשפחות האדמה,
שלא שם חלקנו כהם, = וגורלנו ככל-המונם:
שהם משתחווים להבל וריק = ומתפללים אל-אל לא יושיע.

ואנחנו כורעים ומשתחווים ומודים

לפני מלך מלכי המלכים, הקדוש ברוך הוא.

שהוא נוטה שמים ויסד ארץ,

ומושב יקרו בשמים ממעל, = ושכינת עזו בגבהי מרומים.

הוא אלהינו אין עוד. אמת מלכנו אפס זולתו, ככתוב בתורתו:

וידעת היום והשבת אל-לבבך

כי יהוה הוא האלהים בשמים ממעל ועל-הארץ מתחת

אין עוד.

על-כן נקנה לך, יי אלהינו, לראות מהרה בתפארת עך,

להעביר גלולים מן-הארץ = והאלילים פרות יפרתון.

לתקן עולם במלכות שדי.

וכל-בני בשר יקראו בשמך, להפנות אליך כל-רשעי ארץ.

5. נ"א ונסא כבודו

יִפְּירוּ וַיִּדְעוּ כָּל־יוֹשְׁבֵי תְּבֵל,

כִּי לֹךְ תִּכְרַע כָּל־בָּרֶךְ, תִּשְׁבַּע כָּל־לִשׁוֹן. =

לִפְנֵיךְ, יִי אֱלֹהֵינוּ, יִכְרַעוּ וַיִּפְּלוּ. וּלְכָבוֹד שְׁמֶךָ יִקָּר יִתְּנוּ.

וַיִּקְבְּלוּ כָּל־אֶת־עַל מַלְכוּתְךָ. וְתַמְלִיךְ עֲלֵיהֶם מְהֵרָה לְעוֹלָם וָעֶד. =

כִּי הַמְּלָכוֹת שְׁלֹךְ הִיא, וּלְעוֹלָמִי־עַד תַּמְלִיךְ בְּכָבוֹד.

כַּכְּתוּב בַּתּוֹרָתְךָ: יְהוָה | יִמְלֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד.

וְנֹאמַר: לֹא־הֵבִיט אוֹן בִּיעֲקֹב וּלֹא־רָאָה עֵמַל בְּיִשְׂרָאֵל

יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עִמּוֹ וְתוֹרַעַת מֶלֶךְ בּוֹ.

וְנֹאמַר: וַיְהִי בִישְׁרוֹן מֶלֶךְ בְּהִתְאַסֵּף רָאשֵׁי עָם יַחַד שְׁבִטֵי יִשְׂרָאֵל.

וּבְדַבְּרֵי קֹדֶשְׁךָ כְּתוּב לֵאמֹר: כִּי לַיהוָה הַמְּלוּכָה וּמִשַּׁל בְּגוֹיִם.

וְנֹאמַר: יְהוָה מֶלֶךְ גָּאוֹת לְבָשׁ

לְבָשׁ יְהוָה עֵז הַתְּאֵזֶר אֶף־תִּכּוֹן תְּבֵל כֹּל־תִּמְוֹט.

וְנֹאמַר: שְׂאוּ שְׁעָרִים | רָאשֵׁיכֶם וְהִנֵּשְׂאוּ פִתְחֵי עוֹלָם וַיָּבֹא מֶלֶךְ הַכְּבוֹד.

מִי זֶה מֶלֶךְ הַכְּבוֹד? יְהוָה עֶזְוֹ וְגִבּוֹר יְהוָה גִּבּוֹר מִלְחָמָה.

שְׂאוּ שְׁעָרִים | רָאשֵׁיכֶם וּשְׂאוּ פִתְחֵי עוֹלָם וַיָּבֹא מֶלֶךְ הַכְּבוֹד.

מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכְּבוֹד? יְהוָה צְבָאוֹת הוּא מֶלֶךְ הַכְּבוֹד סֵלָה.

וְעַל־יְדֵי עֲבָדֶיךָ הַנְּבִיאִים כְּתוּב לֵאמֹר:

כֹּה־אָמַר יְהוָה מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וְגֹאֲלוֹ יְהוָה צְבָאוֹת

"אֲנִי רֹאשׁוֹן וְאֲנִי אַחֲרוֹן וּמִבְּלַעֲדֵי אֵין אֱלֹהִים."

וְנֹאמַר: וְעָלוּ מוֹשְׁעִים בְּהַר צִיּוֹן לְשַׁפֵּט אֶת־הַר עֲשׂוֹ

וְהִיתָה לַיהוָה הַמְּלוּכָה.

וְנֹאמַר: וַיְהִי יְהוָה לְמֶלֶךְ עַל־כָּל־הָאָרֶץ

בַּיּוֹם הַהוּא יְהִיָּה יְהוָה אֶחָד וְשִׁמּוֹ אֶחָד.

וּבַתּוֹרָתְךָ כְּתוּב לֵאמֹר: שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה | אֶחָד.

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, מְלוֹךְ עַל־כָּל־הָעוֹלָם כָּלוּ בְּכָבוֹדְךָ, =

וְהִנֵּשְׂא עַל־כָּל־הָאָרֶץ בִּיקְרָךְ, =

וְהוֹפֵעַ בְּהֵדֶר־גָּאוֹן־עֶזְךָ עַל־כָּל יוֹשְׁבֵי תְּבֵל־אֶרֶץךָ,

וַיִּדַּע כָּל־פֶּעֶעַל, כִּי אַתָּה פִּעְלָתוֹ, = וַיִּכֵּן כָּל־יִצְוֶר⁶, כִּי אַתָּה יִצְרָתוֹ,

וַיֹּאמֶר כָּל אֲשֶׁר נִשְׁמָה בָּאֵפוֹ:

"יִי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מֶלֶךְ", וּמַלְכוּתוֹ בְּכָל מְשָׁלָה.

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, (בשבת: רְצָה כְּמִנְחָתְנוּ)

קֹדֶשְׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֵלְקֵנוּ בַּתּוֹרָתְךָ,

שְׂבַעְנוּ מִטּוֹבְךָ, וְשִׂמְחָנוּ בִישׁוּעָתְךָ,

(בשבת: וְהִנְחִילֵנוּ יִי אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבִרְצוֹן שִׁבְת קֹדֶשְׁךָ,

וַיְנַחֲנוּ בְּהַ יִשְׂרָאֵל מִקֹּדֶשִׁי שְׁמֶךָ). וְטַהֵר לִבְנוֹ לְעִבְדְּךָ בְּאַמֶּת,

כִּי אַתָּה אֱלֹהִים אֱמֶת, וּדְבַרְךָ אֱמֶת וְקִיָּם לְעַד.

בְּרוּךְ אַתָּה יִי,

מֶלֶךְ עַל־כָּל־הָאָרֶץ, מִקֹּדֶשׁ (בשבת: הַשְּׁבִת ו) יִשְׂרָאֵל וַיּוֹם הַזְּכוּרֹן.

בַּחֲזֶרֶת הַשָּׁחַ תּוֹקְעִים עֶשְׂרֵה קוֹלוֹת [בַּיּוֹם הַחֹל] . וְאוֹמְרִים:

הַיּוֹם הֵרַת עוֹלָם,

הַיּוֹם יַעֲמִיד בְּמִשְׁפָּט כָּל־יִצְוֵי עוֹלָמִים, אִם כְּבָנִים אִם כְּעַבְדִּים.

אִם כְּבָנִים – רַחֲמֵנוּ כְּרַחֵם אֲב עַל־בָּנִים,

וְאִם כְּעַבְדִּים – עֲיִנֵּינוּ לֹךְ תְּלוּיוֹת עַד שֶׁתִּחַנְּנוּ, וְתוֹצִיא כְּאוֹר מִשְׁפָּטְנוּ,

אִיוֹם קְדוֹשׁ.

[בשבת אין אומרים: אֲרֶשֶׁת שְׁפָתֵינוּ יַעֲרֹב לִפְנֶיךָ, אֵל רֵם וְנִשְׂא.

מִכֵּין וּמֵאֲזִין מִבֵּית וּמִקְשִׁיב לְקוֹל תְּקִיעָתְנוּ.

וְתִקְבַּל בְּרַחֲמִים וּבִרְצוֹן סֶדֶר מַלְכוּתֵינוּ].

אַתָּה זוֹכֵר מַעֲשֵׂה עוֹלָם = וּפּוֹקֵד כָּל־יִצְוֵי קִדְּם.

לִפְנֶיךָ נִגְלוּ כָּל־תַּעֲלוּמוֹת = וְהִמּוֹן נִסְתָּרוֹת שְׁמִבְּרָאשִׁית.

כִּי אֵין שְׂכָחָה לִפְנֵי כֹסֵא כְבוֹדְךָ = וְאֵין נִסְתָּר מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ.

אַתָּה זוֹכֵר אֶת־כָּל־הַמַּפְעָל = וְגַם כָּל־הַיִּצְוֹר לֹא נִכְחַד מִמֶּךָ.

הַכֹּל גָּלוּי וַיִּדְוַע לִפְנֶיךָ, יִי אֱלֹהֵינוּ, צוּפָה וּמִבֵּית עַד סוֹף כָּל־הַדּוֹרוֹת.

כִּי תִבְיָא חֶזֶק וְזִכְרוֹן לְהַפְקִיד כָּל־רוּחַ וְנַפֶּשׁ.

לְהַזְכִּיר מַעֲשִׂים רַבִּים וְהִמּוֹן בְּרִיּוֹת לְאֵין תַּכְלִית.

מִרְאשִׁית כְּזֹאת הוֹדַעְתָּ, = וּמִלְפָּנִים אוֹתָהּ גָּלִיתָ.

זֶה הַיּוֹם תַּחֲלֵת מַעֲשֶׁיךָ, זִכְרוֹן לַיּוֹם רֹאשׁוֹן.

כִּי חֶזֶק לִישְׂרָאֵל הוּא מִשְׁפָּט לְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב.

וְעַל־הַמַּדִּינוֹת בּוֹ יֹאמַר:

"אֵי־זוֹ לְחֶרֶב, וְאֵי־זוֹ לְשָׁלוֹם, אֵי־זוֹ לְרָעָב, וְאֵי־זוֹ לְשִׁבְעָה".

וּבְרִיּוֹת בּוֹ יִפְקְדוּ לְהַזְכִּיר לַחַיִּים וְלַמּוֹת.

מִי לֹא נִפְקֵד כְּהַיּוֹם הַזֶּה, כִּי זִכֵּר כָּל־הַיִּצְוֹר לִפְנֶיךָ בָּא:

מַעֲשֵׂה אִישׁ וּפְקֻדָּתוֹ וְעִלְלוֹת מַצַּעֲדֵי־גִבּוֹר,

מַחְשְׁבוֹת אָדָם וְתַחֲבוּלוֹתָיו וַיִּצְרִי מַעֲלָלֵי אִישׁ.

אשרי איש שלא ישכחך, = ובן-אדם יתאמץ-כך,
 כי דורשיך לעולם לא יפֿשלו, = ולא יכלמו לנצח כל-החוסים בך.
 כי זכר כל-המעשים לפניך בא, = ואתה דורש מעשה כלם.
 וגם את-נח באהבה זכרת, = ותפקדהו בדבר ישועה ורחמים,
 בהביאך את-מי המבול לשחת כל-בשר מפני רוע מעלליהם.
 על-כן זכרנו בך לפניך, יי אלהינו,
 להרבות זרעו כעפרות תבל = וצאצאיו כחול הים.

ככתוב בתורתך:
 ויזכר אלהים את-נח ואת כל-החיה ואת-כל-הבהמה אשר אתו בתבה
 ויעבר אלהים רוח על-הארץ וישכו המים.
 ונאמר: וישמע אלהים את-נאקתם
 ויזכר אלהים את-בריתו את-אברהם את-יצחק ואת-יעקב.
 ונאמר: וזכרתי את-בריתי יעקוב
 ואף את-בריתי יצחק ואף את-בריתי אברהם אזכר והארץ אזכר.
 ובדברי קדשך כתוב לאמר: זכר עשה לנפלאותיו חנון ורחום יהוה.
 טרף נתן ליראיו יזכר לעולם בריתו.
 ונאמר: זכר לעולם בריתו דבר צוה לאלף דור.
 ונאמר: ויזכר להם בריתו וינחם כרב חסדו.

ועל ידי עבדיך הנביאים כתוב לאמר:
 הלך וקראת באזני ירושלם לאמר כה אמר יהוה
 זכרתי לך חסד נעוריך אהבת כלולתיך
 לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה.

ונאמר:
 וזכרתי אני את-בריתי אותך בימי נעוריך והקמותי לך ברית עולם.
 ונאמר: הבן יקיר לי אפרים אם ילד שעשעים
 כי-מדי דברי בו זכר אזכרנו עוד
 על-כן המו מעי לו רחם ארחמנו נאם-יהוה.

אלהינו ואלהי אבותינו, זכרנו בזכרון-טוב לפניך, =
 ופקדנו בפקדת ישועה ורחמים משמי שמי קדם,
 וזכר-לנו, יי אלהינו, את-הברית ואת-החסד ואת-השבועה
 אשר נשבעת לאברהם אבינו בהר המריה.

ותראה לפניך עקדה
 שעקד אברהם אבינו את-יצחק בנו על-גב המזבח,
 וכבש רחמיו לעשות רצונך בלבב שלם,
 כן יכבשו רחמך את-כעסך מעלינו,
 ובטובך הגדול ישוב חרון אפך מעמך ומעירך ומנחלתך.
 וקים-לנו, יי אלהינו, את-הדבר שהבטחתנו בתורתך
 על-ידי משה עבדך מפי כבודך, כאמור:
 וזכרתי להם ברית ראשנים
 אשר הוצאתי אתם מארץ מצרים לעיני הגוים להיות להם לאלהים
 אני יהוה.
 כי זכר כל-הנשפחות אתה הוא מעולם, ואין שכחה לפני כסא כבודך,
 ועקדת יצחק לזרעו (של יעקב) היום ברחמים תזכר.
 ברוך אתה יי, זוכר הברית.

בחזרת הש"ץ תוקעים עשרה קולות [בימי החול] . ואומרים:
 היום הרת עולם וכו'
 [בשבת אין אומרים: ארשת שפתינו וכו' ומסיים: סדר זכרונותינו.]

אתה נגלית בענן כבודך על-עם קדשך לדבר עמם.
 מן-השמים השמעתם קולך, ונגלית עליהם בערפלי טהר.
 גם כל-העולם כלו חל מפניך, = ובריות בראשית חרדו ממך
 בהגלותך, מלכנו, על-הר סיני ללמד לעמך תורה ומצוות.
 ותשמיעם את-הוד קולך, = ודברות קדשך מלהבות אש.
 בקולות וברקים עליהם נגלית, = ובקול שופר עליהם הופעת.

ככתוב תורתך:
 ויהי ביום השלישי בהית הפקר ויהי קלט וברקים וענן כבד על-ההר
 וקל שפר חזק מאד
 ויחרד כל-העם אשר במחנה.
 ונאמר: ויהי קול השופר הולך וחזק מאד
 משה ידבר והאלהים יעננו בקול.
 ונאמר: וכל-העם ראים את-הקולות ואת-הלפידים ואת קול השופר
 ואת-ההר עשן
 וירא העם ויזעו ויעמדו מרחק.

בחזרת הש"ץ תוקעים עשרה קולות [בימי החול] . ואומרים:
היום הרת עולם וכו'
[בשבת אין אומרים: ארשת שפתינו וכו' ומסיים: סדר שופרותינו].

רצה, יי אלהינו, בעמך ישראל ובתפלתם,
והשב את העבודה לדביר ביתך,
ואשי ישראל ותפלתם באהבה תקבל ברחון,
ותהי לרחון תמיד עבודת ישראל עמך.

כאשר עולים הכהנים לדוכן, אומרים הקהל והחזן:
ותערב עליך עתירתנו בעולה וכקרבן.
אנא, רחום, ברחמך הרבים
השב שכינתך לציון עירך = וסדר העבודה לירושלים.
ושם נעבדך ביראה כימי עולם וכשנים קדמוניות.

ותחזינה עינינו בשוכך לציון ברחמים.
ברוך אתה יי, המחזיר שכינתו לציון.

מודים דרבנן:
מודים אנחנו לך, שאתה הוא יי אלהינו ואלהי אבותינו,
אלהי כל בשר, יוצרנו, יוצר בראשית.
ברכות והודאות לשמך הגדול והקדוש, על שהחיינתנו וקיימתנו.
כן תחינו ותקיימנו, ותאסף גליותינו לחצרות קדשך,
לשמך חקיך ולעשות רצונך, ולעבדך בלבב שלם, על שאנחנו מודים לך.
ברוך אל ההודאות.

מודים אנחנו לך, שאתה הוא יי אלהינו ואלהי אבותינו לעולם ועד,
צור חיינו, מגן ישענו אתה הוא.
לדור ודור נודה לך ונספר תהלתך –
על חיינו המסורים בידך, ועל נשמותינו הפקודות לך,
ועל נסיך שבכל יום עמנו, ועל נפלאותיך וטובותיך שבכל עת –
ערב ובקר וצהרים.
השוב כי לא כלו רחמך, והמרחם כי לא תמו חסדיך,
מעולם קיינו לך.

ועל כלם יתברך ויתרומם שמך, מלכנו, תמיד לעולם ועד.

ובדברי קדשך כתוב לאמר:
עלה אלהים בתרועה יהיה בקול שופר.
ונאמר: בחצצרות וקול שופר הריעו לפני ה' המלך יהוה.
ונאמר: תקעו בחדש שופר בפסח ליום חגנו.
כי חק לישראל הוא משפט לאלהי יעקב.
ונאמר: הללויה |
הללויה אל בקדשו | הללויה ברכיע עזו.
הללויה בגבורתו | הללויה כרב גדלו.
הללויה בתקע שופר | הללויה בגבל וכנור.
הללויה בתף ומחול | הללויה במנים ועגב.
הללויה בצלצלי שמע | הללויה בצלצלי תרועה.
כל הנשמה תהלל יה הללויה.
ועל ידי עבדיך הנביאים כתוב לאמר:
כל ישרי תבל ושכני ארץ כנשאנס הרים תראו וכתקע שופר תשמעו.
ונאמר: והיה | ביום ההוא יתקע בשופר גדול
ובאו האבדים בארץ אשור והנדחים בארץ מצרים
והשתחוו ליהוה בהר הקדש בירושלם.
ונאמר: ויהוה עליהם יראה ויצא כפרק חצו
ואדני יהוה בשופר יתקע והלך בסערות תימן.
יהוה צבאות יגן עליהם
כז תגן על עמך ישראל בשלומך.

אלהינו ואלהי אבותינו,
תקע בשופר גדול לחרותנו = ושא נס לקבץ גליותינו.
וקרב פזונו מבין הגוים = ונפוצותינו כנס מירכתי ארץ.
והביאנו לציון עירך ברנה = ולירושלים בית מקדשך בשמחת עולם.
ושם נעשה לפניך את קרבנות חובותינו, כמצוה עלינו בתורתך,
על ידי משה עבדך מפי כבודך, כאמור:
וביום שמחתכם ובמועדיכם ובראשי חודשיכם
ותקעתם בחצצרות על עלייתכם ועל זבחי שלמיכם
והיו לכם לזכרון לפני אלהיכם אני יהוה אלהיכם.
כי אתה שומע קול שופר ומאזין תרועה, ואין דומה לך.
ברוך אתה יי, שומע קול תרועת עמו ישראל ברחמים.

וּכְתַב לְחַיִּים טוֹבִים כָּל-בְּנֵי בְרִיתְךָ.

וְכָל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֵלָה,
וַיְהִלְלוּ אֶת-שִׁמְךָ בְּאֵמֶת, הָאֵל יִשׁוּעַתָּנוּ וְעֲזָרְתָנוּ סֵלָה.
בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ, הַטוֹב שִׁמְךָ וְלֶךְ נָאָה לְהוֹדוֹת.

כַּאֲשֶׁר הִכְתָּנִים עוֹלִים לְדוֹכָן, הַחֲזוֹן קוֹרָא:
כְּהָנִים!

כַּהֲנִים: בְּרוּךְ אַתָּה, יְיָ אֱלֹהֵינוּ, מֶלֶךְ הָעוֹלָם,
אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּקִדְּשׁוֹ שֶׁל אֱהֲרֹן,
וְצִוָּנוּ לְבָרֵךְ אֶת-עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה.

יְבָרְכֶךָ יְהוָה וַיִּשְׁמְרֶךָ.
יְאֹר יְהוָה | פָּנֵינוּ אֵלֶיךָ וַיַּחֲנֶךָ.
יִשָּׂא יְהוָה | פָּנֵינוּ אֵלֶיךָ וַיִּשֶׁם לְךָ שְׁלוֹם.

מִי שַׁחֲלָם חִלּוֹם רַע יִבְקֹשׁ עַל חִלּוּמוֹ, וַיְכוּן לִסִּים עִם הַחֲזוֹן:
אֲדִיר בְּמָרוֹם, שׁוֹכֵן בְּגִבּוֹרָה, אַתָּה שְׁלוֹם וְשִׁמְךָ שְׁלוֹם.
יְהִי רָצוֹן שְׁתֵּשִׁים עָלֵינוּ וְעַל-כָּל-עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל
חַיִּים וּבְרָכָה לְמִשְׁמַרְת שְׁלוֹם.

שִׁים שְׁלוֹם, טוֹבָה וּבְרָכָה, חֵן וְחֶסֶד וְרַחֲמִים
עָלֵינוּ וְעַל-כָּל-יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ.

בְּרַכְנוּ, אֲבִינוּ, כָּלֵנוּ כְּאַחֵד בְּאוֹר פָּנֶיךָ,
כִּי בְּאוֹר פָּנֶיךָ נִתְּתָ לָנוּ, יְיָ אֱלֹהֵינוּ,

תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת-חֶסֶד, וְצִדִּיקָה וּבְרָכָה
וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשְׁלוֹם,

וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת-עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל-עֵת וּבְכָל-שָׁעָה בְּשִׁלּוּמְךָ.
בְּסִפּוֹר חַיִּים, בְּרָכָה, וְשְׁלוֹם, וּפְרִנָּסָה טוֹבָה נִזְכָּר.

וְנִכְתַּב לְפָנֶיךָ אֲנַחְנוּ וְכָל-עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְחַיִּים טוֹבִים וְשְׁלוֹם.
בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ, הַמְּבָרֵךְ אֶת-עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּשְׁלוֹם.

אֱלֹהִי, נִצַּר לְשׁוֹנֵי מִרְעָה, וּשְׁפָתֵי מִדְּבַר מִרְמָה.
וְלִמְקַלְלֵי נִפְשֵׁי תִדָּם, וְנִפְשֵׁי כַּעֲפָר לְכָל תַּהֲוָה.

פֶּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתְךָ, וּבִמִּצְוֹתֶיךָ תִּרְדֹּף נִפְשִׁי.
וְכָל-הַחוֹשְׁבִּים עָלַי רָעָה – מִהֲרָה הִפֹּר עֲצָתָם וְקַלְקַל מַחֲשַׁבְתָּם.

עֲשֵׂה לְמַעַן שִׁמְךָ, עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינְךָ,

עֲשֵׂה לְמַעַן קִדְּשָׁתְךָ, עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתְךָ.

לְמַעַן יִחַלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וְעֲנֵנִי.

יְהִי לְרָצוֹן | אֲמַר־פִּי וְהִגִּינוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְהוָה צוּרִי וְגֹאֲלִי.

עֲשֵׂה שְׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו, הוּא יַעֲשֵׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל-כָּל-יִשְׂרָאֵל,
וְאֲמָרוּ אָמֵן.

יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ, יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ,

שְׂיִבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ, וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתְךָ.

וְשֵׁם נַעֲבֹדְךָ בִּירָאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קְדָמוֹנִיּוֹת.

וְעֲרֹכָה לִיהוָה מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קְדָמוֹנִיּוֹת.

פִּיּוּטִים לְמוֹסָף

וְנִתְּנָה תְּקֵף-קִדְּשַׁת-הַיּוֹם כִּי הוּא נוֹרָא וְאִים,

וְבוֹ תִּנְשָׂא מַלְכוּתְךָ וַיְכוּן בְּחֶסֶד כְּסֵאֶךָ,

וְתִשָּׁב עָלֵינוּ בְּאַמֶּת.

אַמֶּת כִּי אַתָּה הוּא דִּין וּמוֹכִיחַ וַיּוֹדֵעַ וְעַד,

וְכוֹתֵב וְחוֹתֵם [וְסוֹפֵר וּמוֹנֵה], וְתִזְכָּר כָּל-הַנְּשַׁכְחוֹת,

וְתִפְתַּח סֵפֶר הַזְּכוֹנוֹת, וַיִּמְאֲלֵנוּ יְקָרָא,

וְחוֹתֵם-יָד כָּל-אָדָם בּוֹ.

וּבְשׁוֹפֵר גָּדוֹל יִתְקַע, = וְקוֹל דְּמָמָה [דְּקָה] יִשְׁמַע.

וּמִלְאָכִים יִחְפְּזוּן, = וְחִיל וְרַעְדָה יִאֲחִזְזוּן.

וַיִּאמְרוּ הִנֵּה יוֹם הַדִּין לְפָקֵד עַל-צָבָא-מָרוֹם בְּדִין,

כִּי לֹא יִזְכּוּ בְּעֵינֶיךָ בְּדִין.

וְכָל-בָּאֵי עוֹלָם יַעֲבִירוּ לְפָנֶיךָ כְּבָנֵי מָרוֹן: נ"א כְּבָנוּ מָרוֹן

כְּבִקְרַת רוּעָה עֲדָרוּ מַעֲבִיר צֹאנֵנוּ תַּחַת שִׁבְטֵנוּ –

כֵּן תַּעֲבִיר וְתִסְפֹּר וְתִמְנֶה וְתִפְקֹד נַפְשׁ כָּל-חַי.

וְתַחֲתֶיךָ קִצְבָה לְכָל-בְּרִיָּה, וְתִכְתֹּב אֶת-גְּזֹר דִּינָם.

בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה יִכְתְּבוּן = וּבִיּוֹם [צוּם] כְּפֹר יִחְתַּמוּן:

כְּמָה יַעֲבִירוּ וְכְמָה יִבְרֹאוּן, מִי יַחֲיָה וּמִי יָמוּת.

מי בקצו ומי לא בקצו.

מי במים ומי באש, מי בחרב ומי בחיה,

מי ברעב ומי בצמא, מי ברעש ומי במגפה,

מי בחניקה ומי בסקילה.

מי ינוח ומי ינוע, מי ישקט ומי יטרף,

מי ישלו ומי יתסר, מי יעני ומי יעשר,

מי ישפל ומי ירום.

ותשובה ותפלה וצדקה מעבירין את-דע הגזרה.

כי כשמך כן תהלתך:

קשה לכעוס ונוח לרצות,

כי לא תחפץ במות המת,

כי אם בשובו מדרכו וחייה.

ועד יום מותו תחכה-לו,

אם ישוב – מיד תקבלו.

אמת כי אתה הוא יוצרם

ואתה יודע יצרם,

כי הם בשר ודם.

אדם – יסודו מעפר וסופו לעפר, בנפשו יביא לחמו.

משול בחרס הנשבר, כחציר יבש וכציץ נוכל,

כצל עובר וכענן כלה, וכרוח נושבת וכאבק פורח,

וכחלום יעוף.

ואתה הוא מלך, אל, חי וקיים:

אין קצבה לשנותיך. = ואין קץ לארך ימך,

ואין לשער מרכבות כבודך. = ואין לפרש עילום שמך.

שמך נאה לך. = ואתה נאה לשמך.

ושמנו קראת בשמך.

עשה למען שמך. וקדש את-שמך על-מקדישי שמך –

בעבור כבוד שמך הנערץ והנקדש כסוד שיח שרפי-קדש

המקדישים שמך בקדש – דרי מעלה עם דרי מטה –

קוראים ומשלשים בשלוש קדשה בקדש,

קדושה:

חזן: כפתוב על-יד נביאך, וקרא זה אל-זה ואמר:

חזן וקהל: קדוש | קדוש קדוש יהוה צבאות מלא כל-הארץ כבודו.

חזן: כבודו מלא עולם, משרתיו שואלים זה לזה: "איה מקום כבודו?"

לעמתם "ברוך" יאמרו:

חזן וקהל: ברוך כבוד-יהוה ממקומו.

חזן: ממקומו הוא יפן ברחמים, ויחן עם המיוחדים שמו:

ערב ובקר בכל-יום תמיד, פעמים באהבה "שמע" אומרים –

חזן וקהל: שמע ישראל יהוה אלהינו יהוה | אחד.

חזן: הוא אלהינו, הוא אבינו, הוא מלכנו, הוא מושיענו.

והוא ישמיענו ברחמיו שנית, לעיני כל-חי, "להיות לכם לאלהים –

חזן וקהל: אני יהוה אלהיכם".

חזן: אדיר אדירנו – יהוה אדירנו מה-אדיר שמך בכל-הארץ.

והיה יהוה למלך על-כל-הארץ

ביום שהוא יהיה יהוה אחד ושמו אחד.

ובדברי קדשך כתוב לאמר:

חזן וקהל: ימלך יהוה | לעולם אלהיך ציון לדר ודר הללו-יה.

חזן: לדור ודור נגיד גדלך, ולנצח נצחים קדשתך נקדיש,

ושבחך, אלהינו, מפנינו לא ימוש לעולם ועד,

כי אל מלך גדול וקדוש אתה.

חמול על-מעשיך, ותשמח במעשיך,

ויאמרו לך חוסך בצדקך צמוסך: "תקדש ארון על-כל-מעשיך."

כי מקדישיך בקדשתך קדשת, נאה לקדוש פאר מקדושים.

ובכן, יתקדש שמך, יי אלהינו, על-ישראל עמך,

ועל-ירושלים עירך ועל-ציון משכן כבודך,

ועל-מלכות בית-דוד משיחך ועל-מכונו והיכלך.

עוד יזכר-לנו אהבת-איתן אדונינו,

ובכן הנצקד ישבית מדיננו,

ובזכות התם יוציא [היום] לצדק דיננו,

כי קדוש היום לאדונינו.

באין מליץ ישר מול מגיד פשע,

תגיד ליעקב דבר, חק ומשפט,

וצדקנו במשפט, המלך המשפט.

האוחז ביד מדת משפט, וכל מאמינים שהוא אל אמונה.

הבוחר ובודק גנזי נסתרות, וכל מאמינים שהוא בוחן פליות.

הגואל ממות ופודה משחת, וכל מאמינים שהוא גואל חזק.

הָדָן יְחִידִי לְבָאֵי עוֹלָם, וְכָל מַאֲמִינִים שֶׁהוּא דִין אֲמֵת.
הֵהָגוּ בִּ"אֱלֹהִים אֲשֶׁר אֱלֹהִים", וְכָל מַאֲמִינִים שֶׁהוּא הָיָה וְהוּא וְיֵהְיָה.
הוֹדָאִי: כְּשֶׁמֹּד כֵּן תִּהְיֶה, וְכָל מַאֲמִינִים שֶׁהוּא וְאֵין בְּלֹתוֹ.
הַזֹּכֵר לְמִזְכִּירָיו טוֹבוֹת זְכוּנוֹת, וְכָל מַאֲמִינִים שֶׁהוּא זֹכֵר הַבְּרִית.
הַחוֹתֵךְ חַיִּים לְכָל־חַי, וְכָל מַאֲמִינִים שֶׁהוּא חַי וְקַיִם.
הַטוֹב, וּמַטִּיב לָרָעִים וְלַטּוֹבִים, וְכָל מַאֲמִינִים שֶׁהוּא טוֹב לְכָל.
הַיּוֹדֵעַ יֵצֵר כָּל־יְצוּרִים, וְכָל מַאֲמִינִים שֶׁהוּא יוֹצֵרֵם בְּבִטָּן.
הַכֹּל יָכוֹל וְכוֹלֵלֵם יַחַד, וְכָל מַאֲמִינִים שֶׁהוּא כֹל יָכוֹל.
הַלֵּךְ בְּסֹתֵר בְּצֵל, שְׂדֵי, וְכָל מַאֲמִינִים שֶׁהוּא לְבָדּוֹ הוּא.
הַמְמַלִּיךְ מַלְכִים וְלוֹ הַמְּלוּכָה, וְכָל מַאֲמִינִים שֶׁהוּא מֶלֶךְ עוֹלָם.
הַנוֹהֵג בְּחֶסֶד עִם כָּל־דּוֹר, וְכָל מַאֲמִינִים שֶׁהוּא נוֹצֵר חֶסֶד.
הַסּוֹבֵל, וּמַעֲלִים עֵין מְסוֹרֵרִים, וְכָל מַאֲמִינִים שֶׁהוּא סוֹלֵחַ סֵּלָה.
הַעֲלִיז, וְעִינּוֹ אֶל־יִרְאָיו, וְכָל מַאֲמִינִים שֶׁהוּא עוֹנֶה־לְחַשׁ.
הַפּוֹתֵחַ שַׁעַר לְדוֹפְקֵי בְּתוּבוֹה, וְכָל מַאֲמִינִים שֶׁהוּא פּוֹתֵחַ יָדוֹ.
הַצּוֹפֶה לָרָשָׁע וְחַפֵּץ לְהַצְדִּיקוֹ, וְכָל מַאֲמִינִים שֶׁהוּא צָדִיק וְיָשָׁר.
הַקָּצֵר בְּזַעַם וּמֵאֲרִיךְ אֶף, וְכָל מַאֲמִינִים שֶׁהוּא קָשֶׁה לְכַעֵס.
הַרְחוּם, וּמְקַדֵּים רַחֲמִים לְרַגֵּז, וְכָל מַאֲמִינִים שֶׁהוּא רַךְ לְרַצוֹת.
הַשּׁוֹה, וּמַשׁוּה קִטּוֹן וְגִדּוֹל, וְכָל מַאֲמִינִים שֶׁהוּא שׁוֹפֵט צָדִק.
הַתֵּם, וּמִתְמַם עִם תְּמִימִים, וְכָל מַאֲמִינִים שֶׁהוּא תָּמִים פְּעֻלוֹ.

תִּשְׁגֹּב לְבַדָּךְ וְתִמְלֹךְ עַל־כָּל בִּיחוד, כְּכַתוּב:
וְהָיָה יְהוָה לְמֶלֶךְ עַל־כָּל־הָאָרֶץ
בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְהוָה אֶחָד וְשֵׁמוֹ אֶחָד.

וַיֵּאָתִיו כָּל לַעֲבָדְךָ וַיִּבְרְכוּ שֵׁם כְּבוֹדְךָ
וַיִּגִּידוּ בְּאֵיִם צִדְקָךְ, וַיְדַרְשׁוּךָ עַמִּים לֹא יָדְעוּךָ
וַיִּהְלְלוּךָ כָּל־אֶפְסֵי־אָרֶץ וַיּוֹמְרוּ תְּמִיד "יִגְדֵּל יי".
וַיִּזְבְּחוּ לָךְ אֶת־זִבְחֵיהֶם [נ"א: וַיִּזְנְחוּ אֶת־עֲצֵבֵיהֶם]
וַיַּחֲפְרוּ עִם פְּסִילֵיהֶם וַיִּטּוּ שָׁכֵם־אֶחָד לַעֲבָדְךָ,
וַיִּירָאוּךָ מִבְּקָשֵׁי פִנְיֶךָ [נ"א: וַיִּירָאוּךָ עִם שִׁמְשׁ]
וַיִּכְרִיּוּ כַח מְלֹכוֹתֶיךָ. וַיִּלְמְדוּ [נ"א: וַיִּלְמְדוּ] תוֹעִים בִּינָה
וַיִּמְלְלוּ אֶת־גְּבוּרַתְךָ וַיִּנְשְׂאוּךָ מִתְנַשֵּׂא לְכָל־לְרֹאשׁ,

וַיִּסְלְדוּ בַּחֲלִילָה פִּנְיֶךָ וַיַּעֲטְרוּךָ נֹזֵר תַּפְאָרָה.
וַיַּפְצְחוּ הָרִים רִנָּה וַיִּצְהָלוּ אֵיִם בְּמִלְכְּךָ
וַיִּקְבְּלוּ עַל־מְלֹכוֹתֶיךָ [עֲלֵיהֶם],
וַיְרוֹמְמוּךָ בְּקֹהֶל עַם וַיִּשְׁמְעוּ רְחוֹקִים וַיָּבֹאוּ
וַיִּתְּנוּ לָךְ כֶּתֶר מְלוּכָה.

בְּקִשָּׁה עַל שְׁלֹמֹת תְּפִילַת הַחֹזֵן:
אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ
הָיָה עִם־פִּיפִיּוֹת שְׁלוּחֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל
הַעוֹמְדִים לְבַקֵּשׁ תַּפְּלָה וְתַחֲנוּנִים מִלִּפְנֶיךָ עַל־עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל.
הוֹרֵם מִה שִׁיאֲמָרוּ, הַבִּינֵם מִה שִׁידְבְּרוּ,
הַשִּׁיבֵם מִה שִׁישְׁאַלוּ, יָדַעַם הֵיךְ יִפְאָרוּ.
בְּאוֹר פִּנְיֶךָ יִהְלְכוּן בְּרֹךְ לָךְ יִבְרְכוּן,
עַמְּךָ – בְּפִיהֶם יִבְרְכוּן, וּמִבְּרָכוֹת פִּיךָ יִתְבָּרְכוּן.
עַמְּךָ – לִפְנֶיךָ יַעֲבִירוּן וְהֵם בְּתוֹךְ יַעֲבֹרוּן.
עֵינֵי עַמְּךָ בָּם תְּלוּיּוֹת וְעֵינֵיהֶם לָךְ מִיְּחָלוֹת.
גְּשִׁים מוֹל שׁוֹר [נ"א: אֲרוֹן הַקֹּדֶשׁ] לְהִלְחָמָה לְשַׁכֵּךְ כָּעַס וְחִימָה.
וְעַמְּךָ מִסְבִּיבִים אוֹתָם כַּחוֹמָה,

וְאַתָּה [מִן־הַשָּׁמַיִם] תִּשְׁגִּיחַ אוֹתָם לְרַחֲמָה.
עֵין נוֹשָׂאִים לָךְ לְשָׁמַיִם לֵב שׁוֹפְכִים נִכְחָךְ כְּמַיִם,
וְאַתָּה תִּשְׁמַע (מִן) הַשָּׁמַיִם.
שֶׁלֹא יִכְשְׁלוּ בְלִשׁוֹנָם, וְלֹא יִנְקְשׁוּ בִשְׁנוֹנָם,
וְלֹא יִבֹּשׁוּ בְּמִשְׁעָנָם, וְלֹא יִכְלְמוּ בָם שְׁאוֹנָם,
וְאֵל יֹאמֶר פִּיהֶם דְּבַר שֶׁלֹא כִרְצוֹנְךָ.

כִּי חֲנוּנִיךָ, יי אֱלֹהֵינוּ, הֵמָּה חֲנוּנִים וּמְלַמְדֶיךָ הֵמָּה מְלַמְדִּים,
כְּמוֹ שִׁידְעָנוּ, יי אֱלֹהֵינוּ, אֶת־אֲשֶׁר תַּחֲזֵן יוֹחֵן, וְאֶת־אֲשֶׁר תִּרְחַם יִרְחָם,
כְּכַתוּב בְּתוֹרַתְךָ: וְחִנַּתִּי אֶת־אֲשֶׁר אֲחֻץ וּרְחַמְתִּי אֶת־אֲשֶׁר אֲרַחֵם.
וְנֹאמַר: אֶל־יִבְשׁוּ בִי | קִנְיֶיךָ אֲדַנִּי יְהוָה צְבָאוֹת
אֶל־יִכְלְמוּ בִי מִבְּקָשֶׁיךָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל.

בְּקִשַּׁת הַחֹזֵן לִפְנֵי מַלְכוּת, זְכוּנוֹת וּשׁוֹפְרוֹת:
אוֹחִילָה לֹאֵל אֲחִלָּה פִּנְיִי, אֲשַׁאֲלָה מִמֶּנּוּ מַעֲנָה לְשׁוֹן.
אֲשֶׁר בְּקֹהֶל־עַם אֲשִׁירָה עֶזוֹ, אֲבִיעָה רִנּוֹת בְּעַד מַפְעָלָיו.
לְאִדָּם מַעֲרִכ־לֵב וּמִיְּהוָה מַעֲנָה לְשׁוֹן.

אֲדֹנֵי שְׁפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתְךָ.
יִהְיֶה לְרָצוֹן | אֲמַרְי־פִי וְהַגִּינוּן לִפְנֵיךָ יִהְיֶה צוּרִי וְגֹאֲלִי.

בנעימה קדושה

אגודה אחת לעשות רצונך

נחמה ליבוביץ אמרה שהאז"ם הוא הפרודיה של אותה אגודה.

שלטון

כן בקהלת [ח ד] וכן במחזור גולדשמידט, וראה מאמר של מאיר בר-אילן בקובץ
כתבור הרים' ע' 266.

פתחון-פה למיחלים לך, שמחה לארצך

יש לחזנים לא מנוסים נטייה לעצור או להוריד קולם בין שני האיברים האלה, אלא כל
הפסקה 'ובכן תן כבוד' היא משפט אחד ארוך בלי כל סיבה לעצור באמצע. וראוי
להרים את הקול במילים 'למיחלים לך' בצפייה להמשך המשפט.

יצור/יצור

ראה מאמר של חיים כהן בלשונו עו' ע' 319.

אלוה

מלעיל, ויש לבטא ה' בסוף אחרי הפתח, כמו 'אֶפְרוֹחַ'.

ה' אלהי ישראל מלך, ומלכותו בכל משלה

קשה להחליט אם רק המילים הראשונות יאמרו כל אשר נשמה באפו, או שמא גם
ההמשך 'ומלכותו בכל מְשָׁלָה'. לכאורה הפל יאמר לעתיד לבוא, כי הקטע כתוב
בלשון בקשה מה' [מלך... בכבוד... ביקרך... וכו'] ולכן השימוש בלשון נסתר
פה מוכיח שאלה מילים שייאמרו על ידי העמים. אלא, צריך עיון למה יאמרו העמים
'ומלכותו בכל משלה'. די להם שה' ימשול בהם, ולהם אין צורך גם להכריז שהוא
מושל בהם.

בספר חיים... נזכר. ונכתב...

הפרדת 'נזכר' מ'ונכתב' על פי בירנבוים.

לעלא לעלא

צריך לקרוא מלעיל, בניגוד למרבית המילים בארמית. מקור הביטוי (בכפל התיבה)
בתרגום לתוכחה [דברים כח], ולכן נכון לא להוסיף את 'ו' החיבור, כי בתרגום איננה.

שחרית

המלך

עליית החזן בתיבה זאת מתאימה לענ"ד כל השנה ובשלוש רגלים. כי ארבעת התארים
[האל, הגדול, הגבור, הנורא] נזכרו קודם בקיצור, וכאן הרחיב הפייטן ופִּרְשׁ. אך
'המלך' לא היה ביניהם, ולכן טבעי להפסיק שם.

בברכת הודאה בחזרת הש"ץ מוסיפים במוסף, וכן בכל תפלות יו"כ:

אֲבִינוּ מִלְכֵּנוּ, זָכֹר רַחֲמֶיךָ וּכְבוֹשׁ כְּעֶסֶךָ, וְכֹלֶה: דְּבָר וְחָרֵב וְרָעַב וְשָׂבִי וּמִשְׁחִית
וְעוֹן וּמִגָּפָה וּפְגַע רָע, וְכֹל־מַחְלָה וְכֹל־תַּקְלָה וְכֹל־קִטְטָה וְכֹל־מִינֵי פְרַעְנִיּוֹת
וְכֹל־גְּזֵרָה רָעָה וְשִׁנְאָת חָנָם – מַעְלִינוּ וּמַעַל כָּל־בְּנֵי בְרִיתְךָ.

החזן קורא, והקהל עונה 'אמן' אחרי כל בקשה:

הַיּוֹם תִּאֲמָצְנוּ. הַיּוֹם תִּבְרַכְנוּ. הַיּוֹם תִּגְדְּלֵנוּ. הַיּוֹם תִּדְרָשְׁנוּ לְטוֹבָה.
הַיּוֹם תִּשְׁמַע שְׁוַעֲתֵנוּ. הַיּוֹם תִּקְבַּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת־תַּפְלָתֵנוּ. הַיּוֹם
תִּתְמַכְנוּ בְּיָמִין צְדָקָךָ.

קהל:

כְּהַיּוֹם הַזֶּה תִּבְיָאֲנוּ שְׁשִׁים וּשְׁמֹנִים בְּבִנְיָן שָׁלֵם. כִּכְתוּב:

וְהַבִּיאוּתִים אֶל־הָרַקְדָּשִׁי וְשִׁמְחָתִים בְּבֵית תַּפְלָתִי

עוֹלָתֵיהֶם וְזִבְחֵיהֶם לְרָצוֹן עַל־מִזְבְּחִי

כִּי בֵיתִי בֵּית־תַּפְלָה יִקְרָא לְכָל־הָעַמִּים.

וְנֹאמַר: וַיִּצְוֵנוּ יְהוָה לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־הַחֻקִּים הָאֵלֶּה

לִירְאָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ

לְטוֹב לָנוּ כָּל־הַיָּמִים לְחִיתָנוּ כְּהַיּוֹם הַזֶּה.

וְנֹאמַר: וּצְדָקָה תִּהְיֶה־לָנוּ

כִּי־נִשְׁמַר לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־הַמִּצְוָה הַזֹּאת לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ

כָּאֲשֶׁר צִוֵּנוּ.

וּצְדָקָה וּבְרָכָה וּרְחֻמִּים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם

יְהִי־לָנוּ וּלְכָל־יִשְׂרָאֵל עַד־הָעוֹלָם.

אתה הוא אלהינו בשמים ובארץ

חלוקת הפיוט במחזורים רבים מטעה את הציבור, ויש שמאבדים את כל ההקבלות של הפיוט. [כגון 'גבור ונערץ' = 'דגול מרבבה', 'הוא שח ויהי' = 'וצוה ונבראו' וכו']

חי וקיים

צירוף זה מצוי בתפילות רבות. אף בתפילת ערבית קוראים כן. אך לעולם אין ביטוי 'קיים תמיד', שאין בו כל הגיון. אלא יש לקרוא 'תמיד ימלך עלינו...'

ביום ב' בשחרית מרבית הפיוטים נתחברו בידי **שמעון בר יצחק**, שמסופר על בנו אלחנן שנחטף ולא נראה יותר. חלק מפיוטיו קשורים לאבדן זה, ומלבד חתימת שמו ושם בנו בראשי תיבות וכד', יש רמזים נוספים בפיוטים לאותו מעשה.

מלך עליון

במקור, אחרי כל בית בפיוט היה בית מקביל על 'מלך אביון', הוא האדם. לכן, יש להקפיד לקרוא **לא** לפי מחזורים רבים, המלמדים את הקורא לסיים כל בית במילים 'מלך עליון', אלא להתחיל כל בית חדש במילים **מלך עליון**.

אבינו מלכנו:

קרע רוע גזר-דינו

העיר הרב חיים זוננפלד (בעלון ענג שבת) כי יש לקרוא "קרע רוע גזר, דינו". ולא ברור למה כתב כן. אולי הבין מן הט"ז שכתב שיש לקרוא "רוע גזר" בנשימה אחת (כדי שלא יישמע שמבקש מה' **לגזור** את דינו) שצריך להפסיק לפני 'דינו'. אבל נראה פשוט שיש לחבר אותם, ורק להפסיק מעט אחרי 'קרע'.

מחק

כן נראה לענ"ד כי הדקדוק היום מחייב לנקד פתח, אף כי מחק מצוי בדפוסים.

זכר כי עפר אנחנו

בסידורים רבים יש 'זכר' [ה'מקור'], אך הוא משמש בדרך כלל במקרא רק להוראות ומצוות השם. לא ראוי שניתן להקב"ה הוראות ופקודות.

חננו ועננו

חננו בקמץ קטן. מנהג נאה לקרוא את הקטע בשקט, כי לא נכון לספר בקול רם [קל וחומר לא לשיר] שאין בנו מעשים.

מוסף

הנני העני ממעש

ראוי שהחזן יקרא תפלה זאת **בלחש**, כי יש בו כמה עניינים שלא טוב לספר בקול, ולא רק העדר המעשים של החזן. אף ענין השטן איננו לרוח חכמים רבים, אשר סוברים

שהשטן איננו אלא משל, ועל פי התלמוד הירושלמי אינו מתאים להזכירו.

הקריאה 'דילוגנו' מיוסד על מדרש הפסוק 'ודגלו עלי אהבה'; יהי נא דילוגנו עליך אהבה. ופירושו: קבל את תפלתנו באהבה למרות השגיאות שבה.

[ונאמר] מלבד עולת החודש

הוספנו 'ונאמר' על פי גולדשמידט, שהסביר שכבר הוזכרה עולת 'שני תמידים', ולכן אין להביא את הפסוק, שמוסיפה את עולת התמיד, כאילו הוא המשך המשפט האחרון.

ונתנה תוקף

הסיפור שנכתב על רבי אמנון הופרך על ידי מציאת פיוט עתיק של הקליר, אשר מתכתבת עם הפיוט 'ונתנה תוקף', ובכך נודע כי 'ונתנה תוקף' עתיק עוד יותר. מחברו איננו ידוע. [וראה על כך במרשתת במאמר של שולמית אליצור]. הרעיון, שנקבע גורלנו בימים הנוראים ואף התשובה והתפלה צריכים להתרכז בימים אלה, נוגדת במידה רבה את התפישה שבכל עת יכול האדם לתקן, ואין זאת גזירה, אלא לעולם יש תקווה.

המנגינה: חלוקת השורות נעשתה על פי הקריאה הנכונה ככל האפשר. כאשר עקבתי בחוברת זאת בשעת התפלה, החזן זימר את המילים בכל הפיוט **בדיק** כמו שהלקתי, מתחלת רוזנבלום. והבחנתי שבעצם חבר את המילים בכל הפיוט **בדיק** כמו שהלקתי, מתחלת הפיוט ועד סוף המנגינה, ללא כל שינוי. נראה כי מלמעלה הכריז הקב"ה כי זאת מנגינה ראויה לפיוט. ומי יתן ומלחינים אחרים ילמדו כמוהו להתאים את המנגינה למילים, ולא כמו רבים שעבורם המנגינה עיקר ללא קשר עם הבנת המילים. בבתי כנסת רבים קוראים את הסיום [לקראת הקדושה] במנגינת לכת שמחה. יתכן שהדבר נועד להפיג את המתח שנוצר מן הפחד האופף את התפלה. אך מנגינה כזאת יוצרת גם אי-התאמה, באשר הקטע הזה נמשך כהקדמה לקדושה, שודאי זקוקה לכובד ראש וכוונה יתרה.

האוחז ביד מדת משפט

כמו בפיוט 'אתה הוא אלהינו בשמים ובארץ' [המוזכר לעיל], פיוט זה סובל מחיבורי משפטים לא נכונים בפי העם. השגיאה נוצרה כנראה כי הביטוי 'וכל מאמינים' היה במקור קריאת הקהל העונה בחיזוק דברי החזן.

עלינו: סגירת ההיכל לפסוק 'שהם משתחווים... בימים הנוראים'

יש לשאול למה לסגור את ההיכל באמירת הפסוק. בארצות הנצרות סוגרים את ההיכל בתיבות 'שלא שם חלקנו... ככל המונם' בתירוץ אפולוגטי כלשהו. ובטור כתוב על 'עלינו' (בימי החול) 'וכשיגיע אל 'ככל המונם' יפסיק מעט קודם שיאמר 'ואנחנו כורעים ומשתחווים' שלא יהא נראה כאילו חוזר למעלה' (כלומר להדגיש ש'ואנחנו' הוא בניגוד - ולא תוספת - לנאמר לעיל).

האם נוסח הטור לא כלל את הפסוק המצונזר 'שהם משתחווים...?! לדעת פרופ' דב רפל הוא בוודאי הכיר את הנוסח מסידורו של רב עמרם גאון ומסידור הרמב"ם. אבל נראה כי כבר לא אמרו את הפסוק. וההפסק בין 'המונם' ל'ואנחנו' נועד לתת שהייה לקורא לומר את הפסוק **בלחש**. ולא העז הטור לכתוב את זה במפורש, והעביר את

המסורת רק בעל פה.

ועוד במחזור ליום כיפור של **אברהם נפת**: 'בעבור שהמתפללים לא ישכחו לאמור את המלים בשקט, החליטו לסגור את הארון פסוק לפני זה ולפתוח . . . היום החזרנו את השורה לתוך התפילה, אבל נשאר המנהג בכמה מקומות לסגור את הארון.' וראוי להחזיר עטרה ליושנה: לא לסגור את הארון בימים הנוראים, ובימות השנה לא להפסיק לפני הכריעה.

ועל הכריעה עצמה: יש שפורסים מפה מול הפנים בעת ההשתחויה בגלל האיסור להשתחוות על אבן **מִשְׁפָּת**. (יש אומרים שמ'משכית' נגזרה המלה **מוֹצֵאִיקָה**). ולכן כתוב **בשולחן ערוך** (או"ח קלא) שנהגו לפזר עשבים על הרצפה כדי להפסיק בין הפנים לרצפה.

ומבאר שם **באר היטב**: **בראש השנה אינו צריך עשבים, דאין נופלים על פניהם, רק כורעים ומשתחוים בעלינו, אבל ביום כפור נופלים על פניהם בסדר העבודה.**

אוחילה לאל

זאת בקשת החזן, וראוי שרק הוא יקראנה.

מלכויות, זכרונות ושופרות

נחלקו חכמים אם **מלכויות** צריכות להיות בברכת 'קדושת השם' או ב'קדושת היום'. הרי יש קשר בין קדושה ומלכות, ואף המלכות מוזכרת כמה פעמים בברכה [כגון 'המלך הקדוש']. אבל לולי **היום** הקדוש, לא היינו קוראים פסוקי מלכות, כמו שמוכיח הסיום של ברכת 'קדושת היום': 'מלך על כל הארץ . . .'. לכן אנחנו משלבים את **המלכויות** באותה ברכה.

כאשר מביאים שני פסוקים רצופים, הם אינם נחשבים שנים כדי למנות עשרת הפסוקים הנדרשים. לכן, ב'**זכרונות**' הוספנו פסוק על מה שנמצא במרבית המחזורים, וראה על כך בספרו של **ברוך עפשטיין** '**ברוך שאמר**' עמוד שנו. **הרמב"ם** ופיוטי ה'תקיעתא' אף הם מוסיפים את הפסוק הזה, ובעצם הוא דרוש, באשר הוא כולל 'ברית', שחסר באחד הפסוקים שבמחזורים. וראה גם **בסידור ארץ ישראל** [שאקי].

ב**שופרות** בכל המחזורים מצאנו אחד-עשר פסוקי תהלים, כאשר האחרון הוא בעצם מזמור שלם, שהובא להידור. ועל הפסוק 'וא-דני ה' יראה' ראה בתלמודים בענין הפורענות לגוים: ירושלמי ראש השנה ד הלכה ז; בבלי לב:

הָלֹךְ וְקָרָאתָ

שמעתי חזנים קוראים 'קראת' מלרע, וסומכים על התלשא ['הקטנה'] המסומנת **אחרי האות האחרונה**. אבל אין זה נכון לקרוא מלרע. סימון התלשא בסוף המילה נועד רק להבדילו מטעם דומה [הנקרא תלשא 'גדולה'] שמסומן לעולם **לפני האות הראשונה**. [בכתבי היד נהגו לסמן רק פעם אחת את הטעם, חוץ ממקום שעלול להיות ספק אם מלעיל או מלרע]. האות המוטעמת, כמו בדיבור, באות ר'. לעומתו - וְזָכַרְתִּי אֱנִי, וְהִקְמֹתִי לָךְ שניהם מלרע. בדפוס קורן מסמנים בדרך כלל שתי תלשאות, ולכן עשינו פה כדי למנוע ספק.